

ИСТОРИЈСКЕ ЧИЊЕНИЦЕ

Турци су напустили југоисточну Европу и Аустро-Угарска не крије да жели српску територију. Само чека повод.

Повод налази у тренутку када Гаврило Принцип убија Франца Фердинанда. Аустро-Угарска шаље ултиматум Србији. У њему тражи, између осталог, да се Србија одрекне своје државности и слободе. Наравно, Србија то одбија. Аустро-Угарска објављује Србији рат и **12. августа 1914.** напада Србију. Тако почиње Први светски рат. Захваљујући вештим војсковођама и савезници, Срби одбијају напад надмоћније војске, најпре у Церској, а потом и у Колубарској бици.

Онда више од пола милиона немачких и аустроугарских војника напада Србију **5. октобра 1915.** Касније им се придружује и Бугарска и напада Србију с леђа. Срби су приморани да се повуку на југ Србије ка Албанији. Понели су са собом само најбитније: слободу, наду и мало хране. Велики пријатељ Срба, албански војсковођа Есад-паша, гарантује краљу Петру безбедност војске и народа на путу кроз Албанију до Јадранског мора где их је чекала помоћ савезничких снага. Повлачење преко Албаније познато је под називом **АЛБАНСКА ГОЛГОТА.**

Они који нису умрли на двомесечном путу кроз Албанију од зиме, глади или напада Арнаута стигли су у албанску луку Драч, где су се укрцали на савезничке бродове како би стигли до Крфа. Сви Срби су били у очајном стању. Неки од војника су тежили мање од 30 килограма – мештани и савезници су их називали „живим мртвацима”.

Бродови су превозили око 150 000 Срба ка Крфу. Немачке подморнице и аустроугарска авијација нападали су их без престанка. Штета је била огромна, али ниједан брод са Србија није потопљен.

Срби су **Крф** прозвали „острвом спаса”. Бројни болесници пребацивани су на оближње острво Видо где је био смештен савезнички медицински камп. Видо представља врхунац српске патње. Више десетина људи умирало је свакодневно. Каменито тло није било довољно за бројне сахране. Донета је одлика да се тела покојника спуштају у море недалеко од обале. То место је познато под називом **„ПЛАВА ГРОБНИЦА”.** У Јонском мору, крај острва Крфа, сахрањено је 4 847 страдалника.

На тако малом простору било је много познатих Срба: Александар, Путник, Степа, Мишић, Бојовић, Јуришић, Пашић, министри, сви страначки прваци, Нушић, Дучић, Надежда и Растко Петровић, Милутин Бојић... Отворена је српска штампарија, српско војно позориште, основна школа, гимназија...

Настају незаборавна дела: „Плава гробница”, „Међу својима”, „Тамо далеко”...

Окрепљени Срби напуштају Крф и савезничким бродовима креће за Солун. Са савезницима **15. септембра 1918.** године крећу у пробој Солунског фронта. На Солунском фронту 8 000 српских војника и 13 500 савезничких војника (Француза, Италијана, Руса и Британаца) оставило је свој живот.

Седам дана је требало војсци да стигне до Вардара из Солуна што се сматра крајем пробоја Солунског фронта и почетком краја Првог светског рата. Мишићеви војници су марширали по 17 сати и одмах ступали у борбу. Француска коњица их је једва стизала. После 600 километара гађања окупатора, генерал Бојовић је ушао у Београд.